

■ ■ ■ Når far mister jobben, gjør barna det dårligere på skolen og ekteskapet lider. Når mor mister jobben, er det snarere tvert imot.

Nedbemannet far

FREDAGS-
KRONIKKEN
MARI REGE

Vi leser stadig om nye nedbemanninger og bedrifter som legger ned. Slik skal det også være. Bedriftsnedleggelse og nedbemanning er grunnleggende mekanismer i en markedsøkonomi. Dette kan gi økt velferd, dersom nedbemanningen frigjør ressurser til økt aktivitet i mer lønnsomme bedrifter.

Slike velferdsgevinster krever at omstillingskostnadene er begrenset. Omstillingskostnadene kan bli store dersom mange arbeidstagere ikke mestrer å miste jobben. Et forskningsprosjekt sammen med Kjetil Telle i Statistisk sentralbyrå og Mark Votruba ved Case Western Reserve University viser at det kan være svært belastende for et menneske å bli nedbemannet – spesielt for mannen.

I studien «Parental Job Loss and Children's School Performance» undersøker vi hvordan mor og fars jobbtap påvirker barnas skolekarakterer. Analysen benytter registerdata fra Statistisk sentralbyrå og inkluderer familiene til alle barn som fullførte 10. klasse i perioden 2003–2007.

Studien viser at barn med far som mistet jobben i bedriftsnedleggelse, får dårligere skolekarakterer i 10. klasse enn barn med far som jobbet i en bedrift som ikke nedbemannet.

Vi finner derimot ingen signifikante negative effekter på barnas skolekarakterer av at mor mistet jobben. Tvert imot, vi finner en antydning til at mors jobbtap har en positiv effekt på barnas skolekarakterer.

Hvordan kan fars jobbtap gi barnet dårligere karakterer?

Vi vet fra faglitteraturen at familiens inntekt kan ha betydning for barnets utvikling. Siden vi i våre data observerer hvordan familieinntekten utvikler seg etter at mor og far mistet jobben, kan vi undersøke denne hypotesen. Analysen våre viser at fars jobbtap medførte en større reduksjon i familieinntekten enn mors jobbtap, men også at disse endringene i familieinntekten

■ PÅVIRKES. Hvorfor skulle jobbtap være en større påkjenning for far enn for mor?
Illustrasjonsfoto: Colourbox

ikke kan forklare hvorfor fars jobbtap gir dårligere skolekarakterer.

En annen årsak kan være at barnas skolekarakterer blir påvirket negativt av at far går arbeidsledig, eller av at foreldrene må skille seg eller familien må flytte. Dette kan vi også undersøke, men heller ikke her finner vi forklaringen på hvorfor fars jobbtap gjør at barn får dårligere skolekarakterer.

Resultatene våre er imidlertid konsistente med flere studier som tyder på at det er en større belastning å miste jobben for menn enn for kvinner. Studiene viser at når menn mister jobben i bedriftsnedleggelse, øker sannsynligheten for bruk av antidepressive midler og at de blir innlagt på sykehuset for selvpåført skade eller for psykiske lidelser.

Studiene finner ikke tilsvarende effekter for kvinnene.

Denne litteraturen kan gi én forklaring på hvorfor vi finner at kun fars jobbtap er negativt for barnet: Jobbtap er en større

påkjenning for far enn for mor, og far makter i mindre grad å skåne barnet for denne påkjenningen.

Men hvorfor skulle jobbtap være en større påkjenning for far enn for mor?

Rolleteorier fra fagfeltet sosiologi gir én mulig forklaring på dette. Her hevdes det at menn i større grad enn kvinner identifiserer seg som familiens hovedforsørger. Det kan derfor være sosialt belastende å miste jobben. Når jobben blir revet bort, mister han sin viktigste funksjon.

Sammenlignet med far har mor flere positive rolleidentiteter, og å miste jobben innebærer i mindre grad et tap av identitet. Spesielt er mors identitet sterkere knyttet til hjem og familie.

Rolleteorier sier også at kvinnens arbeidsdeltagelse kan skape konflikter i ekteskapet ved å utfordre det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret med far som hovedforsørger.

I studien «Plant Closure and

Marital Dissolution» finner vi resultater som er konsistente med nettopp dette.

■ Når mannen blir berørt av nedleggelse, øker sannsynligheten for skilsmisse. Effekten er spesielt stor dersom mannen er hovedforsørger.

■ Når kvinnen blir berørt av nedleggelse, er det ingen virkning på sannsynligheten for skilsmisse – med mindre hun er familiens hovedforsørger. Da reduseres sannsynligheten for skilsmisse.

Resultatene våre er konsistente med rolleteorier fra sosiologi.

Det er en tankevekker at ekteskapet og barna er mer sårbare når far mister jobben enn når mor mister jobben. Vi liker å tenke på oss som likestilte, men resultatene fra disse studiene kan tyde på noe annet.

■ Mari Rege, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger og ESOP ved Universitetet i Oslo

FLERE INNLEGG
Side 36–38

Innlegg

Kollisjon og motivasjon

Stein Stugu og Bitten Nordvik

Feilslått

Atle Hagrun

Ikke «noterot» i Infratek

Vibecke Skjold

Om 40 år blir det varmt

Lars Haltbrekken

Ømme tær, investorer?

Tom Henning Bratlie, Frauke Heivand Spire og Andrew Kroglund

App på blå resept

Bjarte Frøyland

Feil hypotese, men rett svar

Mathias Sellæg

FREDAGSKRONIKKEN

KAREN HELENE
ULLTVEIT-MOE

MARI
REGE

ALEXANDER
CAPPELEN

SIMEN
MARKUSSEN

OLA
KVALØY

KJETIL
STORESLETTEN